

PATVIRTINTA
Vilkaviškio r. Kybartų „Saulės“ progimnazijos
direktoriaus 2017 m. liepos 3 d.
įsakymu Nr. IV-72

VILKAVIŠKIO R. KYBARTŲ „SAULĖS“ PROGIMNAZIJOJE SMURTO PREVENCIJOS ĮGYVENDINIMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vilkaviškio r. Kybartų „Saulės“ progimnazijos (toliau – progimnazija) Smurto prevencijos įgyvendinimo tvarkos aprašas (toliau tekste – Aprašas) nustato progimnazijos prevencijos ir intervencijos priemonių sistemą saugios nuo smurto ir patyčių (įskaitant ir patyčias kibernetinėje erdvėje) aplinkos kūrimui progimnazijoje, vykdančioje pradinio ir pagrindinio ugdymo pirmosios dalies bendrojo ugdymo programas ir neformaliojo švietimo programas.

2. **Prevencija** Apraše suprantama kaip priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnius. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.

3. **Prevencijos tikslas** – sukurti saugią, mokinio asmenybės augimui, brandai ir ugdymuisi palankią aplinką Progimnazijoje, kurioje mokiniai jaučiasi gerbiami, priimti, saugūs, jų nuomonė ir siūlymai yra išklausomi ir vertinami. Psichologinė mokinių savijauta ir saugumas Progimnazijoje susijęs su emocijomis mokinių, Progimnazijos darbuotojų, tėvų (toliau tekste – Progimnazijos bendruomenės nariai) gerove, jų tarpusavio santykiais.

4. **Prevencijos priemonės**, nukreiptos į visus Progimnazijos mokinius, padeda išvengti problemų (pvz., patyčių ar kitokio smurto) atsiradimo ir mažinti egzistuojančių problemų mastą. Tiems mokiniams, kuriems visai Progimnazijai taikomos prevencijos priemonės yra nepaveikios ir jų nepakanka, taikomos papildomos prevencijos priemonės ar (ir) programos, teikiama švietimo pagalba.

5. **Intervencija** Apraše suprantama kaip Progimnazijos direktoriaus, pavaduotojų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų Progimnazijos darbuotojų (toliau tekste – Progimnazijos darbuotojai) koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visumą.

6. Apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme.

II SKYRIUS MOKYKLOS LYGMUO

7. Saugios aplinkos Progimnazijoje kūrimas apima glaudžiai tarpusavyje susijusius, integraliai veikiančius komponentus: Progimnazijos veiklą ir valdymą, socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymą, pozityvaus Progimnazijos mikroklimato kūrimą, mokinių pozityvių vertybių formavimą ir tėvų (globėjų, rūpintojų) (toliau tekste – Tėvai) įtraukimą/įsitraukimą.

8. Progimnazijos veikla ir valdymas:

8.1. atsakomybė: Progimnazijos vadovas atsako už Aprašo įgyvendinimą Progimnazijoje, sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką. Saugios ir palankios mokiniams aplinkos kūrimu rūpinasi Progimnazijos vaiko gerovės komisija;

8.2. vertybės: Progimnazija puoselėja pozityvias vertybes ir bendruomeniškumą (mandagumą, paslaugumą, rūpinimąsi kitais, pagarbą, pasitikėjimą, solidarumą, lygiateisiškumą ir kt.), kurias atitinka visų Progimnazijos darbuotojų elgesys ir veikla;

8.3. elgesio normos: Progimnazijoje susitariama dėl elgesio taisyklių (normų), kuriose aiškiai reglamentuojamas tiek pozityvus/laukiamas, tiek neleistinas/nepageidaujamas mokinių elgesys, už pozityvų elgesį mokiniams gali būti skiriamos žodinės padėkos, pagyrimai, progimnazijos direktoriaus įsakymu patvirtinti paskatinimai mokslo metų pabaigoje, skatinimo priemonės ir būdai yra žinomi ir suprantami visiems Progimnazijos bendruomenės nariams, jais vadovaujasi kiekvienas Progimnazijos darbuotojas, siekdamas atpažinti ir pastiprinti pozityvų mokinių elgesį;

8.4. pareigybių aprašai: Progimnazijos darbuotojų pareigybių aprašuose numatyta atsakomybė už emociškai saugios mokymo (si) aplinkos Progimnazijoje puoselėjimą, reagavimą į smurtą ir patyčias pagal Progimnazijos nustatytą tvarką;

8.5. reagavimo į smurtą ir patyčias Progimnazijoje tvarka: Progimnazijos vadovas įsakymu patvirtina smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Progimnazijoje tvarką, kurioje:

8.5.1. įtvirtina, kad visi Progimnazijos darbuotojai reaguoja į smurtą ir patyčias nepriklausomai nuo smurto ir patyčių formos, turinio, lyties, amžiaus, socialinio statuso, religinės ar tautinės priklausomybės ar kitų asmens ypatybių;

8.5.2. nustato pranešimų apie smurtą ir patyčias procedūrą (kokia forma, kam ir per kiek laiko apie smurtą ir patyčias praneša Progimnazijos bendruomenės nariai) (priedas);

8.5.3. apibrėžia Progimnazijos darbuotojų veiksmų seką ir jų tarpusavio bendradarbiavimą, įtarus ar pastebėjus smurtą ar patyčias tarp mokinių (priedas);

8.5.4. nustato, kokių priemonių imasi Progimnazijos direktorius, gavęs pranešimą, kad Progimnazijos darbuotojas patiria smurtą ar patyčias ar pats smurtauja ar tyčiojasi imasi priemonių įstatymų numatyta tvarka bei vadovaudamasis Vilkaviškio r. Kybartų „Saulės“ progimnazijos Darbo taisyklėmis;

8.5.5. apibrėžia smurto ir patyčių atvejų progimnazijoje registravimo tvarką (patyčių dinamikos analizei ir atitinkamų prevencijos ir intervencijos priemonių planavimui) (priedas);

8.5.6. jei mokiniui reikia pagalbos, jis kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus ar Progimnazijos darbuotojus) ar institucijas (pvz., policija, medicininė, psichologinė pagalba).

8.6. Progimnazijos bendruomenės narių informavimas: su Progimnazijos nustatyta smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos tvarka supažindinami visi Progimnazijos bendruomenės nariai progimnazijos internetiniame puslapyje: <http://www.kybartupagmok.com>;

8.7. bendradarbiavimas: Progimnazija, vykdydama veiklas, orientuotas į smurto ir patyčių prevenciją, bendradarbiauja su mokinių tėvais (globėjais), vietos bendruomene, savivaldybėje esančiomis įstaigomis ar organizacijomis, kitais suinteresuotais asmenimis.

9. Socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas:

9.1. nuoseklus ir reguliarus mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas: nuosekliai ir reguliariai ugdomi mokinių savęs pažinimo, empatijos, problemų ir konfliktų sprendimo, pykčio valdymo, streso įveikos, bendravimo ir bendradarbiavimo ir kiti socialiniai įgūdžiai;

9.2. mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas gali būti vykdomas:

9.2.1. integruojant į etikos, tikybos ir kitų dalykų ugdymo turinį;

9.2.2. nuo 2017 m. kovo 1 d. įgyvendinama Olweus programos kokybės užtikrinimo sistema;

9.2.3. integruojant į neformaliojo vaikų švietimo veiklas, organizuojant prasmingas, bendruomeniškumą, savanorystę, pilietiškumą, saviraiškų dalyvavimą skatinančias veiklas;

9.2.4. kitu Progimnazijos pasirinktu būdu;

9.3. Progimnazijos pedagoginių darbuotojų profesinė kompetencija: pedagoginiai darbuotojai ne rečiau kaip kartą per ketverius metus tobulina kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje, taip pat tobulina asmenines socialines ir emocines kompetencijas.

10. Pozityvaus Progimnazijos mikroklimato kūrimas:

10.1. Progimnazijos bendruomenės narių santykiai: Progimnazijoje kuriama mokymo (si)

aplinka, palanki asmenybės ūgčiai, kuriami pozityvūs, tarpusavio pagarba, parama ir pasitikėjimu, bendromis vertybėmis grįsti santykiai, puoselėjamos mokinių stiprybės ir galios, skatinami ir stiprinami bendrumo, tapatumo ir priklausymo Progimnazijos bendruomenei jausmai;

10.2. nenutrūkstamas procesas: pozityvaus Progimnazijos mikroklimate kūrimas ir puoselėjimas yra nenutrūkstamas, cikliškas procesas, susidedantis iš nuoseklių penkių etapų:

10.2.1. esamos situacijos įvertinimo: Progimnazijos vaiko gerovės komisija, vadovaudamasi Progimnazijos veiklos kokybei įsivertinti ir tobulinti skirtais instrumentais ar kitais pasirinktais būdais (apklausa, stebėjimu, pokalbiais ar kt.), reguliariai renka informaciją apie mokymo (si) aplinkos saugumą, Progimnazijos bendruomenės narių tarpusavio santykius ir identifikuoja aktualias problemas;

10.2.2. Progimnazijos bendruomenės narių sąmoningumo didinimo ir įsitraukimo: pozityvaus Progimnazijos mikroklimate kūrimu ir pozityvių vertybių puoselėjimu rūpinasi Progimnazijos direktorius, Progimnazijos vaiko gerovės komisija, į šį procesą įsitraukia visi Progimnazijos bendruomenės nariai, sprendimų ieškoma kartu diskutuojant ir tarantis;

10.2.3. tinkamų prevencijos ir intervencijos priemonių (taip pat ir prevencinių programų įgyvendinimo) mikro klimatui gerinti planavimo: numatomos prevencijos ir intervencijos priemonės (toliau tekste – Priemonės), siekiant spręsti identifikuotas problemas, mažinti su jomis susijusius rizikos veiksnius ir didinti apsauginių veiksnių įtaką;

10.2.4. Priemonių įgyvendinimo: Progimnazijos darbuotojai pagal pasiskirstytas atsakomybes įgyvendina numatytas Priemones. Priemonių įgyvendinimą koordinuoja Progimnazijos direktoriaus paskirtas Progimnazijos direktoriaus pavaduotojas ugdymui (progimnazijos vaiko gerovės komisijos pirmininkas);

10.2.5. Priemonių veiksmingumo vertinimo: analizuojami pasiekti rezultatai, sėkmės veiksniai ir trukdžiai, numatomos galimybės tobulinti priemones.

11. Mokinių pozityvių vertybių formavimas:

11.1. mokinių dalyvavimas gerinant Progimnazijos mokymo (si) aplinką: mokiniai aktyviai dalyvauja kuriant pozityvų Progimnazijos mikro klimatą, jų nuomonė ir idėjos yra išklausomos ir vertinamos, skatinamas bendruomeniškumas, mokinių saviraiškus dalyvavimas prasmingose veiklose;

11.2. dalyvavimas vietos bendruomenės veikloje: sudaromos galimybės ir skatinamas mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų taikymas ir įtvirtinimas įvairiuose gyvenimo kontekstuose (pvz., skatinama savanorystė, dalyvavimas pilietinėje, socialinėje ir kitoje bendruomeninėje veikloje ir kt.).

12. Tėvų įtraukimas / įsitraukimas:

12.1. tėvų aktyvumo skatinimas: skatinamas tėvų dalyvavimas kuriant saugią mokymo (si) aplinką Progimnazijoje, įtraukiant juos į priemonių planavimą ir įgyvendinimą, kitas veiklas, atstovavimą progimnazijai vietos bendruomenėje;

12.2. tėvų konsultavimas, informavimas: vykdomas tėvų konsultavimas ir informavimas patyčių ir smurto prevencijos, saugios aplinkos Progimnazijoje kūrimo klausimais.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

13. Mokyklos vadovas metinėje veiklos ataskaitoje Vilkaviškio rajono savivaldybės tarybai pateikia informaciją apie šio Aprašo įgyvendinimą, Progimnazijoje naudojamas aktyvius patyčių prevencijos priemones ir nustatytus patyčių atvejus bei į juos reaguojant atliktus veiksmus.

14. Už Aprašo įgyvendinimą Progimnazijoje atsakinga Progimnazijos vaiko gerovės komisija, bendradarbiaudama su Progimnazijos bendruomenės nariais.

PATYČIŲ AR FIZINIO SMURTO PASIREIŠKIMŲ TARP MOKINIŲ, NETINKAMO MOKINIO ELGESIO PAMOKOJE IR PERTRAUKOSE PROCEDŪROS

1. Jei patyčias pertraukos metu pastebi mokytojas, jis:

- 1.1. stengiasi stabdyti patyčias;
- 1.2. aiškinasi patyčių priežastį;
- 1.3. kalbasi su nukentėjusiu mokiniu;
- 1.4. kalbasi su smurtautoju;
- 1.5. visada Informuoja mokinio (ių) klasės auklėtoją (us);
- 1.6. įrašo į OLWEUS patyčių registravimo sąsiuvinį, kuris yra mokytojų kambaryje;
- 1.7. OLWEUS grupėje, kurioje yra įrašą sąsiuvinyje padaręs mokytojas, apsparsto įvykį ir ieško problemos sprendimo būdų (protokoluojama) ir, esant reikalui, pateikia galimus sprendimo būdus klasės auklėtojui.

P.S. jei tai fizinis smurtas – įvykį pastebėjęs mokytojas iš karto informuoja klasės vadovą ir/ar socialinę pedagogę, progimnazijos administraciją ir, esant reikalui - sveikatos priežiūros specialistę. Įvykį pastebėjęs mokytojas padeda aiškintis įvykį (situaciją aprašo raštu)

2. Už tvarką pamokoje atsako mokytojas. Jei patyčios pasireiškia tarp mokinių pamokos metu, mokytojas:

- 2.1. stengiasi stabdyti patyčias;
- 2.2. patyčias pastebėjęs mokytojas po pamokos visada Informuoja mokinio(-ių) klasės auklėtoją (us);
- 2.3. esant galimybei, po pamokos aiškinasi patyčių priežastį;
- 2.4. kalbasi su nukentėjusiu mokiniu;
- 2.5. kalbasi su smurtautoju;
- 2.6. įrašo į OLWEUS patyčių registravimo sąsiuvinį, kuris yra mokytojų kambaryje;
- 2.7. OLWEUS grupėje, kurioje yra įrašą sąsiuvinyje padaręs mokytojas, apsparsto įvykį ir ieško problemos sprendimo būdų (protokoluojama) ir, esant reikalui, pateikia galimus sprendimo būdus klasės auklėtojui.

3. Patyčių atveju klasės auklėtojas:

- 3.1. aiškinasi patyčių priežastį (pasikalba su nukentėjusiu ar smurtautoju, įvykio liudininkais);
- 3.2. kalbasi su mokiniais;
- 3.3. esant reikalui, informuoja mokinio tėvus.

4. Jei patyčios pasikartoja, klasės auklėtojas:

- 4.1. informuoja besityčiojusio mokinio tėvus (praneša žodžiu ir būtinai įrašo pastabą dienyne), esant reikalui, tėvus kviečia pokalbiui į progimnaziją arba apsilanko mokinio namuose;
- 4.2. kalbasi su mokiniu, iš kurio buvo tyčiojamasi, esant reikalui kalbasi su mokinio tėvais;
- 4.3. kreipiasi pagalbos į kolegas;
- 4.4. informuoja socialinę pedagogę;
- 4.5. esant reikalui, informuoja progimnazijos administraciją;
- 4.6. jei patyčios nesiliauja, klasės auklėtojas ieško sprendimo būdų kartu su socialiniu pedagogu;
- 4.7. informuoja progimnazijos administraciją;
- 4.8. mokinio (ių) elgesį siūlo svarstyti progimnazijos VGK.

5. Už tvarką pamokoje atsako mokytojas. Fizinio smurto atveju pamokoje mokytojas:

- 5.1. pasireiškus fiziniam smurtui pamokoje, mokytojas iš karto informuoja budintį progimnazijos administracijos atstovą, klasės auklėtoją ir/ar socialinę pedagogę, jei reikia, iškviečia

medicinos pagalbą. Taip pat imasi visų įmanomų priemonių, kad užtikrintų nukentėjusiojo saugumą;

- 5.2. esant reikalui, informuoja mokinių tėvu;
- 5.3. padeda aiškintis įvykį (situaciją aprašo raštu);
- 5.4. rašo pastabą dienyne.

6. Fizinio smurto atveju pertraukų metu mokytojas:

- 6.1. stengiasi stabdyti konfliktinę situaciją;
- 6.2. smurtą pastebėjęs mokytojas visada Informuoja mokinio (ių) klasės auklėtoją (us);
- 6.3. jei tuo metu nėra klasės auklėtojo, smurtą pastebėjęs mokytojas informuoja socialinį pedagogą, progimnazijos administraciją ir, esant reikalui, visuomenės sveikatos priežiūros specialistą;

- 6.4. aiškinasi smurto priežastį;
- 6.5. kalbasi su nukentėjusiu mokiniu;
- 6.6. kalbasi su smurtautoju;
- 6.7. padeda klasės auklėtojui išsiaiškinti, įvykį aprašo ir pateikia ir raštu;
- 6.8. įrašo mokinio (ių) pavardes į drausmės pertraukų metu sąsiuvinį;
- 6.9. esant reikalui, apsversto įvykį kartu su klasės auklėtoju ir ieško problemos sprendimo būdų.

7. Fizinio smurto atveju klasės auklėtojas:

7.1. tuoj pat informuoja mokinių tėvus ir kitų, konflikte dalyvavusių mokinių, klasių auklėtojus;

- 7.2. esant reikalui, informuoja visuomenės sveikatos priežiūros specialistą;
- 7.3. informuoja socialinį pedagogą;
- 7.4. informuoja progimnazijos administraciją;
- 7.5. aiškinantis įvykį/situaciją jį aprašo ir pateikia raštu;
- 7.6. parašo pastabas į TAMO dienyną

8. Už tvarką pamokoje atsako mokytojas. Dėl netinkamo mokinio elgesio pamokoje:

8.1. dalyko mokytojas informuoja budintį progimnazijos administracijos vadovą ir praneša klasės auklėtojui;

- 8.2. dalyko mokytojas informuoja mokinio tėvus – į TAMO dienyną parašo pastabą (as);
- 8.3. klasės auklėtojas aiškinasi netinkamo elgesio priežastis (pasikalba su mokiniu ir mokytoju);
- 8.4. klasės auklėtojas kalbasi su netinkamai besielgusiu mokiniu (fiksuoja raštu);
- 8.5. klasės auklėtojas aiškinasi situaciją su dalyko mokytoju;
- 8.6. klasės auklėtojas kalbasi su kitais klasės su mokiniais;
- 8.7. klasės auklėtojas, esant reikalui, informuoja mokinio tėvus;

9. Kai netinkamas mokinio elgesys pamokose pasikartoja, klasės auklėtojas:

9.1. informuoja mokinio (ių) tėvus (praneša žodžiu ir būtinai įrašo pastabą dienyne), esant reikalui, tėvus kviečia pokalbiui į progimnaziją arba apsilanko mokinio namuose;

- 9.2. kreipiasi pagalbos į kolegas;
- 9.3. informuoja progimnazijos administraciją.

10. Jei netinkamas mokinio elgesys nesiliauja, klasės auklėtojas:

- 10.1. ieško sprendimo būdų kartu su socialiniu pedagogu;
- 10.2. nuolat bendrauja su mokinio (ių) tėvais, juos informuoja (viskas fiksuojama raštu);
- 10.3. informuoja progimnazijos administraciją;
- 10.4. teikia siūlymą progimnazijos svarstyti VGK mokinio (ių) elgesį.

Pastaba. Šio Smurto prevencijos įgyvendinimo tvarkos aprašo priedo procedūros ir atlikimo laikas gali būti koreguojami 2017–2018 m. m.